

1. บทนำ

ญี่ปุ่นเป็นหนึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วและยอมรับกันว่าเป็นประเทศที่มั่งคั่งทางเศรษฐกิจประเทศหนึ่ง แต่ญี่ปุ่นยังคงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้ได้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะภาษาญี่ปุ่นเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทวีความสำคัญ แต่ในเวลาเดียวกันภาษาญี่ปุ่นก็เป็นกำแพงขวางกั้นคนต่างชาติที่ต้องการรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม ภาษาญี่ปุ่นยังเป็นที่นิยมศึกษาของคนทุกมุมโลก เพราะหากมีชาวญี่ปุ่นและสินค้าญี่ปุ่นอยู่ที่ใด ก็จะมีภาษาญี่ปุ่นอยู่ที่นั่น ภาษาญี่ปุ่นจึงเปรียบเหมือนแสงและเงาของญี่ปุ่นที่สาดส่องแผ่ขยายไปทั่วโลกนี้

ภาษาญี่ปุ่นได้กลายเป็นภาษาต่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีผู้นิยมเรียนมากเป็นอันดับสองรองจากภาษาอังกฤษ และผลจากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้มีผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และอีกจำนวนไม่น้อยที่เดินทางไปเริ่มเรียนใหม่หรือเรียนเพิ่มเติมในประเทศญี่ปุ่น ด้วยทุนรัฐบาล ทุนองค์กรเอกชน ทุนส่วนตัว ทุนโครงการความร่วมมือและแลกเปลี่ยนประเภทต่างๆ การเดินทางไปท่องเที่ยว ฝึกอบรมหรือดูงานระยะสั้นๆ ฯลฯ ที่ประเทศญี่ปุ่นก็มีจำนวนไม่น้อยเลย

ภาษาญี่ปุ่นจัดได้ว่าเป็นภาษา “เนื้อหอม” มากภาษาหนึ่ง และยังมีคนอีกเป็นจำนวนมากทั้งชาวตะวันออกและชาวตะวันตกที่ต้องการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นทั้งเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจและประโยชน์ทางวิชาการ ดังนั้นการเรียนรู้วิธีสอนภาษาญี่ปุ่นจึงถือได้ว่าเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคลากรที่รับผิดชอบการสอนภาษาญี่ปุ่นให้แก่คนไทย ทั้งในขณะที่ยังพวกเขาเรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยหรือขณะที่เขาเหล่านั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศ

บทความนี้มุ่งเสนอความคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่น โดยพิจารณาจากแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ภาษา กลวิธีการสอนภาษาต่างประเทศ และการประมวลความรู้จากประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย

2. การเรียนรู้ภาษาและวิธีสอนภาษาต่างประเทศ

การเรียนการสอนภาษาทุกภาษา ล้วนมุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ ความแตกต่างอยู่ที่วิธีการเรียนการสอน ความเชื่อของผู้สอนและผู้เรียนว่า มีแนวคิดว่าด้วยกระบวนการเรียนรู้อย่างไร และด้วยแนวคิดที่แตกต่างกันนี้เอง ก่อให้เกิดการคิดหาวิธีสอนเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ภาษาหรือภาษาต่างประเทศที่แตกต่างกัน

การเรียนรู้ที่ดีผู้สอนต้องสร้างสภาพแวดล้อมและสังคมการเรียนรู้และแรงจูงใจให้กับผู้เรียนให้มากที่สุด สมณ อมรวิวัฒน์ (2540: 3) ได้เสนอแนวคิดใหม่ของการเรียนรู้ว่าประกอบด้วยแนวความคิดพื้นฐานของกระบวนการเรียนการสอนดังนี้ คือ

- 1) แก่นแท้ของการเรียนการสอนคือ การเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2) การเรียนรู้เกิดขึ้นในทุกแห่งทุกเวลาต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิต
- 3) ศรัทธาเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุดของการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

4) ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีจากการสัมผัสและสัมผัส

5) สารที่สมดุลเกิดขึ้นจากการเรียนรู้คือ ความรู้ ความคิด ความสามารถ และความดี

การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย มีผู้ใช้วิธีสอนหลายแบบ บางแบบก็ได้รับความนิยมมาก แต่บางแบบไม่ค่อยจะมีผู้ใช้อย่างแพร่หลาย เพราะการสอนด้วยวิธีนั้นๆจะต้องลงทุนมาก หรือต้องใช้ผู้สอนที่เป็นเจ้าของภาษาหรือผู้ที่มีความสามารถใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา วิธีสอนแต่ละแบบนั้นไม่ได้แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ทุกวิธีสอนไม่มีส่วนดีหรือส่วนเสียทั้งหมด ดังนั้นวิธีที่ดีที่สุดสำหรับผู้สอนก็คือ เลือกวิธีการที่ดีจากการสอนแต่ละแบบมาใช้ให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน เหมาะสมกับสถานการณ์ และลักษณะของบทเรียนตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

高見澤 (1996: 145-170) ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาและวิธีสอนภาษาต่างประเทศที่ได้มีผู้นำมาประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาญี่ปุ่นอยู่ในปัจจุบันนี้ไว้ พอสรุปได้ดังนี้

2.1 วิธีสอนแบบอธิบายไวยากรณ์และแปล (Grammar-Translation Method)

เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่แนวคิดหรือความเชื่อที่ว่าภาษาเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ผ่านกระบวนการลอกเลียนแบบและท่องจำตามแนวคิดของกลุ่มโครงสร้างนิยม วิธีการสอนจะออกมาในแนวเดียวกันคือ การท่องจำโครงสร้างและการใช้คำใหม่เข้าไปแทนที่โดย Karl Plotz ชาวเยอรมันเป็นผู้ริเริ่มขึ้น

2.2 วิธีสอนแบบตรง (Direct Method)

ได้พัฒนาจากแนวคิดและความเชื่อแบบเดิมด้วยการเพิ่มเติมวิธีการเรียนการสอนภาษาโดยสร้างบริบท และสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนได้มากขึ้น เน้นการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ลดการอธิบายไวยากรณ์ลงและห้ามการแปลโดยเด็ดขาด เน้นการเรียนรู้จากบริบทที่สร้างขึ้นในห้องเรียนตามบทเรียนที่มีอยู่ วิธีดังกล่าวนี้ได้รับความนิยมมากเมื่อประมาณ 40-50 ปีที่แล้ว และสถาบันการศึกษาหลายแห่งในปัจจุบันยังคงใช้วิธีการเรียนการสอนแบบนี้อยู่ด้วยรูปแบบและวิธีการที่ทันสมัย

2.3 วิธีสอนแบบฟัง-พูด (Audio-lingual Approach)

เกิดจากแนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาพฤติกรรมและจิตวิทยาการเรียนรู้ และแนวคิดที่ว่าด้วยการเรียนรู้ภาษาเชิงโครงสร้างที่ได้รับการยอมรับและผสมผสานกันออกมาเป็นวิธีการและกระบวนการเรียนรู้ภาษาและภาษาต่างประเทศ โดยเน้นว่าการเรียนรู้ภาษานั้นมีขั้นตอนแบบเป็นธรรมชาติคือ ผู้เรียนจะเริ่มเรียนรู้จากการฟังจนเข้าใจ จึงพูด อ่าน และเขียนตามลำดับ การสอนระยะแรกจึงเน้นไปที่การฟังภาษาให้มากเพื่อการจดจำรูปแบบโครงสร้างภาษา และการทำแบบฝึกหัดเพื่อการท่องจำ เครื่องบันทึกเสียงและแถบบันทึกเสียงจึงเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในการเรียนการสอนแบบนี้

การเปลี่ยนแปลงแนวความคิดทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้และทางด้านภาษาศาสตร์ ทำให้เกิดความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาและภาษาต่างประเทศใหม่ วิธีการเรียนการสอนภาษาก็เปลี่ยนแปลงไปโดยมีชื่อเรียกหลายอย่างและมีวิธีการหลายแบบ เช่น Cognitive Approaches, Multiple Approach, Total Physical Response-TPR, Modern Adaptations of the Direct Method เป็นต้น ซึ่งจากเดิมเป็นการเรียนรู้โครงสร้างภาษาผ่านการท่องจำรูปแบบต่างๆของโครงสร้างภาษาทั้งหมด มาเป็นการเรียนรู้ภาษาที่เชื่อว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาในรูปแบบจำนวนน้อย แต่จะ

สามารถพัฒนาตนเองให้เรียนรู้และเข้าใจภาษาได้อย่างเจ้าของภาษาในเวลาต่อมา ดังนั้น บทเรียนและวิธีสอนจึงเน้นเฉพาะคำและโครงสร้างที่จำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาในบริบทของภาษาและวัฒนธรรม และสนับสนุนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มในการใช้ภาษาให้มาก

2.4 วิธีสอนแบบธรรมชาติ (Natural Approach) ของ Krashen และ Terrell

เป็นวิธีการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพความรู้ด้านภาษาที่มีอยู่แล้วให้ได้พัฒนาไปถึงระดับความเชื่อว่า หากผู้เรียนได้เริ่มเรียนรู้ภาษาในบริบทเช่นเดียวกับเจ้าของภาษาที่ได้เรียนรู้ภาษาของตนเองโดยไม่ต้องมีการเรียนรู้ที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ หากแต่เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ วิธีการนี้เริ่มต้นด้วยการให้ผู้เรียนฟังภาษาจากการพูดของเจ้าของภาษา จนสามารถเข้าใจได้แล้ว การพูดจึงเริ่มขึ้น

2.5 วิธีสอนแบบเงียบ (Silent Way) ของ Gattegno

ไม่ได้เน้นเพียงการฟังเป็นเวลานาน แต่ฟังแล้วต้องพูดตาม ออกเสียงให้ใกล้เคียงให้มากที่สุด โดยผู้สอนมีหน้าที่จัดบทเรียนด้วยการใช้อุปกรณ์การสอนที่เป็นแท่งไม้เป็นจุดเริ่มต้นและอุปกรณ์อื่นๆ ต่อมา และพูดให้น้อยที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนฝึกพูดและคิดริเริ่มสร้างสรรค์ภาษาออกมา ผู้เรียนจะมีบทบาทในการพูดค่อนข้างสูง เช่นเดียวกับวิธีการเรียนรู้แบบ Community Language Learning ที่ให้บทบาทของผู้สอนเป็นเหมือนผู้ให้คำปรึกษาคอยบอกคำหรือประโยคที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นในห้องเรียน

2.6 วิธีสอนแบบชักชวน (Suggestopedia)

เป็นวิธีการเรียนการสอนภาษาแบบสบายๆ และเป็นธรรมชาติของ Georgi Lozanov ด้วยความเชื่อที่ว่าหากบรรยากาศในห้องเรียนเป็นแบบธรรมชาติ สนุกสนาน หรือเหมือนการพักผ่อน มีที่นั่งนุ่มสบาย บรรยากาศห้องเรียนเป็นกันเอง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า และการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการเล่นละคร บทบาทสมมติ การเล่นเกมแบบต่างๆ จะช่วยให้ผู้เรียนจดจำได้ดียิ่งขึ้น

2.7 วิธีสอนแบบเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach)

เป็นการเรียนการสอนภาษาในบริบทและสถานการณ์ของภาษาและวัฒนธรรมมากขึ้น โดยเชื่อว่าต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกฝนการใช้ภาษาในบริบททางภาษาและวัฒนธรรมที่เขาต้องประสบ การจัดการเรียนการสอนจึงเน้นที่การกระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าพูดกล้าแสดงออกด้วยคำพูดหรือภาษาที่เขาคิดว่าจำเป็น และต้องเป็นภาษาที่ใช้พูดกันจริงในชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับภาษาของเจ้าของภาษา ต้องออกเสียงให้ถูกต้องหรือใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา และต้องมีความเข้าใจวัฒนธรรมของสังคมที่ตนศึกษาภาษาอยู่ แนวคิดนี้ปัจจุบันมีการนำไปใช้และพัฒนาวิธีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศกันอย่างแพร่หลายบางคนเรียกว่า Proficiency-Oriented Approach

การนำวิธีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาญี่ปุ่นแก่ผู้เรียนชาวไทยนั้นขึ้นอยู่ กับแนวคิดหรือความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาและวิธีการสอนภาษาต่างประเทศของผู้สอน นอกจากการเลือกวิธีการสอนที่ดีจากการสอนแต่ละแบบมาใช้ให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนแล้ว ความมุ่งมั่นในการสอน ความเป็น

กันเองกับผู้เรียน การสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการของผู้เรียนมีผลต่อการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นอย่างมหาศาลและมีผลต่อความตั้งใจของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นอย่างยิ่งด้วย

การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยระยะหลัง ๆ นี้ได้เน้นบริบททางภาษาและวัฒนธรรมของภาษา เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมและบริบทของภาษาเช่นเดียวกับเจ้าของภาษามากขึ้น และมุ่งเน้นประสิทธิภาพของการสื่อสารความหมายตามความต้องการและความจำเป็นพื้นฐานเป็นสำคัญ

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะบรรลุเป็นผลสำเร็จได้ ผู้สอนต้องวางแผนการสอนโดยคำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ ช่วงเวลาของการมีสมาธิในการเรียน และเสริมแรงกระตุ้นด้วยกิจกรรมที่สร้างสรรค์และน่าสนใจโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-based Teaching) โดยใช้วิธีสอนแบบผสมผสานและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นแนะนำบทเรียน (Presentation) ที่จะเรียนด้วยกันว่าเป็นเรื่องอะไร หรืออาจเริ่มต้นด้วยการแนะนำคำศัพท์ และโครงสร้างด้วยการเขียนบนกระดานหรือใช้แผ่นกระดาษ โดยคำศัพท์ทุกคำต้องมีความหมายและสามารถนำไปใช้ได้ทันที
- 2) ขั้นฝึก (Practice) ฝึกใช้และทบทวนจนเป็นที่เข้าใจดีแล้วก็เริ่มสร้างกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติ หรือแบ่งกลุ่มชาย-หญิง ฯลฯ ฝึกหัดทักทาย ถามตอบตามแบบฝึกหัดตามบทเรียนที่เตรียมไว้ในแผนการสอน
- 3) ขั้นนำไปใช้ (Production) กระตุ้นให้ถาม-ตอบในสิ่งที่ต้องการแต่ไม่ห่างไกลจากบทเรียนหรือเป็นการเพิ่มศัพท์ หรือโครงสร้างมากจนเกินไปจนผู้เรียนคนอื่นไม่สามารถตามทันได้

การที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดนั้น บรรยากาศในห้องเรียน กิจกรรม ผู้สอน และผู้เรียนต้องเป็นกันเอง ไม่เครียด สนุกสนาน และผู้เรียนมีบทบาทในห้องเรียนในการพูดแสดงออกและทำกิจกรรมต่างๆ ผู้สอนเป็นผู้จัดบทเรียนให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน และทำหน้าที่เหมือนพี่เลี้ยงคอยแนะนำ กระตุ้น และสนับสนุนการแสดงออกของผู้เรียน และสร้างบรรยากาศให้เป็นบรรยากาศของการเรียนรู้ให้มากที่สุด

กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ (1) กิจกรรมในหลักสูตร และ (2) กิจกรรมนอกหลักสูตรหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งทั้งสองแบบไม่ได้เกิดขึ้นลอยๆ เพียงเพื่อสร้างความน่าสนใจและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน หากแต่เกิดขึ้นตามแนวคิดและความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาทั้งสิ้น

- 1) กิจกรรมในหลักสูตร เป็นกิจกรรมในห้องเรียนที่มุ่งเน้นการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติในห้องเรียน ซึ่งปัจจุบันเรียกการเรียนรู้แบบนี้ว่า "การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม" ที่มุ่งเตรียมให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ เตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะออกไปใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ให้ผู้เรียนรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง และเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน (2540 : 28-39) ด้วยการสร้างกระบวนการกลุ่ม ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเล่นเกม แสดงบทบาทสมมติ เล่าเรื่อง จัดอภิปราย เป็นต้น

กิจกรรมที่จัดขึ้นในหลักสูตรหรือในห้องเรียนต้องมีความหลากหลาย และต้องคำนึงถึงพฤติกรรม ระดับความรู้ และภูมิหลังของผู้เรียน โดยไม่ลืมหลักการและจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

- 2) กิจกรรมนอกหลักสูตรหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เมื่อออกนอกห้องเรียนก็จะมีกิจกรรมพิเศษ เช่น การฟังเทปเพื่อทบทวนความจำ ทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม เข้าห้องสมุดไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เข้าศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Access Learning Center) เข้าร่วมชมรมต่างๆ จัดงานสังสรรค์รื่นเริง การทัศนศึกษา การเข้าพักกับครอบครัว การเข้าค่ายภาษา เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยด้านหนึ่งอาจจะคล้ายกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยในต่างประเทศ แต่อีกด้านหนึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเฉพาะที่มีปัจจัยที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงหลายปัจจัย สิ่งที่จะเสนอต่อไปนี้นี้เป็นเพียงหลักการกว้าง ๆ ที่ประมวลจากเอกสาร ตำรา และบทความของผู้รู้หลายท่านรวมกับความคิดเห็นจากประสบการณ์ของผู้เขียน

3.1 การจัดกิจกรรมในห้องเรียน

การเข้าใจปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ภูมิหลังและเป้าหมายของผู้เรียน เพศ วัย และแผนการสอนรายชั่วโมง เป็นหน้าที่เบื้องต้นของผู้สอน หากเข้าใจสิ่งเหล่านี้โดยรวมและดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนแล้วจะมีส่วนช่วยในการกำหนดและสร้างกิจกรรมในห้องเรียนได้อย่างสอดคล้อง เหมาะสม สนุกสนาน และเป็นกันเอง และแน่นอนที่สุดว่าจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับแนวคิดและความเชื่อของผู้สอนที่ว่าด้วยการเรียนรู้ภาษาแม่และภาษาต่างประเทศ

ผู้ที่สอนอาจลองตั้งคำถามถามตนเองดูว่า ตนเองมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไร และลองแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงานหรือหาหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่า ด้วยแนวคิดและความเชื่อเช่นนั้นน่าจะมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอะไรอีกบ้างเพื่อเป็นแนวในการสร้างสรรค์กิจกรรมของเราเองต่อไป

การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยและในประเทศอื่นๆ เกิดขึ้นมานาน และได้มีการวางแผนหรือมาตรฐานของเนื้อหาการเรียนการสอนออกเป็นระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ซึ่งแบ่งตามระดับความสามารถของผู้เรียน ตั้งแต่ระดับฟังไม่รู้เรื่องไปจนกระทั่งถึงพูดได้เหมือนคนญี่ปุ่นซึ่งคงต้องใช้เวลานาน แต่ระดับจะแยกเป็นการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน โดยในแต่ละทักษะของแต่ละระดับจะบอกไว้ว่าผู้เรียนพึงรู้เรื่องอะไรบ้าง ครอบคลุมศัพท์ด้านใด และสามารถทำหรือสื่อสารด้านใดได้บ้าง

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการของญี่ปุ่นได้กำหนดหลักเกณฑ์การสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นสำหรับชาวต่างประเทศไว้ 4 ระดับ โดยมีเนื้อหารายละเอียดดังนี้

ระดับ 1

- รู้ไวยากรณ์ระดับสูง อักษรคันจิ 2,000 ตัว และคำศัพท์ 10,000 คำ
- ผ่านการเรียนภาษาญี่ปุ่นมาแล้วประมาณ 900 ชั่วโมง
- มีความสามารถด้านภาษาพอจะนำไปใช้ในสังคมของชาวญี่ปุ่นและการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

ระดับ 2

- รู้ไวยากรณ์ระดับค่อนข้างสูง อักษรคันจิ 1,000 ตัว และคำศัพท์ 6,000 คำ
- ผ่านการเรียนภาษาญี่ปุ่นมาแล้วประมาณ 600 ชั่วโมง
- สามารถโต้ตอบ อ่านและเขียนเรื่องต่าง ๆ ในหัวข้อทั่ว ๆ ไปได้

ระดับ 3

- รู้ไวยากรณ์ระดับพอสมควร อักษรคันจิ 300 ตัว และคำศัพท์ 1,500 คำ
- ผ่านการเรียนภาษาญี่ปุ่นมาแล้วประมาณ 300 ชั่วโมง
- สามารถสนทนาในชีวิตประจำวัน รวมทั้งอ่านและเขียนประโยคง่าย ๆ ได้

ระดับ 4

- รู้ไวยากรณ์ระดับต้น อักษรคันจิ 100 ตัว และคำศัพท์ 800 คำ
- ผ่านการเรียนภาษาญี่ปุ่นมาแล้วประมาณ 150 ชั่วโมง
- สามารถสนทนาอย่างง่าย ๆ รวมทั้งอ่านและเขียนประโยคสั้น ๆ ได้

จากแนวมาตรฐานของเนื้อหาการเรียนการสอนและรายละเอียดของการวัดระดับภาษาญี่ปุ่นดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้สอนสามารถวางแผนการสอน เลือกหนังสือตำราและสร้างบทเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับต้นและระดับกลางที่วงศ์พท์จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันที่ผู้เรียนมักประสบอยู่เสมอ หรือปรับตามความสนใจและเป้าหมายของผู้เรียน และจะเน้นตามเป้าหมายและความสนใจของผู้เรียนมากยิ่งขึ้นเมื่อผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาระดับสูง

3.1.1 กิจกรรมการเรียนการสอนระดับต้น

การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นระดับต้น เป็นการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการเรียนภาษาตามแนวธรรมชาติที่เน้นความสามารถด้านการฟัง-การพูด ในการเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรมและการสื่อความหมายได้ถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนระดับสูงต่อไป

การเรียนในระดับนี้ บทเรียนส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องทั่ว ๆ ไป ซึ่งเป็นสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะมีปรากฏเป็นแบบแผนพื้นฐานสำหรับหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศอยู่แล้ว ผู้สอนจะนำเสนอบทเรียนอย่างไรให้น่าสนใจ น่าติดตาม และสนุกสนาน จึงจะไม่เป็นการท่องจำแต่ออกมาในรูปของกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน

ในตอนท้ายชั่วโมงอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนถามในเรื่องที่ตนสนใจใคร่อยากรู้เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น สมรรถนะการจำของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าได้เรียนรู้เรื่องที่ต้องการ

การประยุกต์สร้างบทเรียนที่เพิ่มความสนใจของผู้เรียนมากยิ่งขึ้นเป็นสิ่งจำเป็น ผู้สอนอาจสังเกตว่ากิจกรรมประจำวันของผู้เรียนมีอะไรบ้าง แล้วนำมาสร้างเป็นบทเรียนและกำหนดเป็นกิจกรรมสนทนาในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกว่าได้เรียนรู้ในกิจวัตร เช่นนั้นเขาสามารถสื่อสารกันด้วยภาษาญี่ปุ่นที่กำลังเรียนอยู่ โดยจะพบว่าในหลายสถานการณ์นอกห้องเรียนผู้เรียนเริ่ม

แทนที่ภาษาของตนเองด้วยภาษาญี่ปุ่นกับเพื่อร่วมห้องเรียนมากขึ้น

กรณีที่มีผู้เรียนในห้องเรียนเป็นจำนวนมาก ควรกระตุ้นให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและมีโอกาสที่จะฝึกหัดและฝึกฝนมากขึ้น โดยการทำกิจกรรมสลับกันไปมาระหว่างการเป็นคู่กับการทำเป็นกลุ่มๆ กลุ่มชาย-หญิง กลุ่มซ้ายมือ-ขวามือ กลุ่มหน้าห้อง-หลังห้อง กลุ่มติดหน้าต่าง-ประตู เป็นต้น ก็จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เร็วขึ้นและไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน

การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการแข่งขัน ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ผู้สอนควรละเว้นการจับผิดด้านการออกเสียงและโครงสร้างผิดบางประการ แต่ควรจดบันทึกและนำมาแก้ไขเป็นแบบฝึกหัดเสริมตอนท้ายหลังจากกิจกรรมสิ้นสุดแล้ว และชี้แนะแก้ไขส่วนที่บกพร่องโดยไม่ต้องบอกใครผิด แต่ผู้เรียนจะสำนึกได้และแก้ไขเอง

เมื่อเรียนรู้เรื่องการพูด การฟังได้ระดับหนึ่งแล้ว อาจเริ่มต้นสอนตัวอักษรญี่ปุ่น เพื่อเป็นการช่วยความจำของผู้เรียนให้จำได้เร็วขึ้น ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเหมือนกับว่ากิจกรรมที่ทำกันต่อเนื่อง สอดคล้องกับบทเรียน เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ

3.1.2 กิจกรรมการเรียนการสอนระดับกลางและระดับสูง

การกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นระดับกลางและระดับสูงจะแตกต่างจากระดับต้นคือ เน้นการสร้างสรรค์ของภาษาที่หลากหลายและส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน โดยการปฏิบัติกิจกรรมเป็นคู่ เป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเชิงวิเคราะห์วิจารณ์มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นในบรรยากาศการเรียนที่ปฏิบัติงานร่วมกัน

เมื่อผู้สอนพิจารณาจากวงศักร์ของผู้เรียนแล้ว ควรนำสื่อการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหา ทั้งสื่อการสอนที่พบเห็นในชีวิตจริงและสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่น่าสนใจมาช่วยให้การเรียนรู้ที่สนุกสนานและรวดเร็วขึ้น

ผู้สอนอาจเริ่มแผนการสอนด้วยการแนะนำคำศัพท์ หรือโครงสร้างที่สำคัญ จากนั้นก็ฝึกอ่านบทอ่านด้วยกัน โดยผู้สอนเริ่มต้นอ่านออกเสียงอย่างชัดเจน แล้วให้อ่านตามทั้งหมดหรือทีละคน หรือให้อ่านเอง เมื่อเข้าใจแล้วก็จะทำกิจกรรมได้หลายอย่าง เช่น สรุปใจความสำคัญ แสดงความคิดเห็น จัดการถาม-ตอบแบบสนทนา จัดสถานการณ์ให้พูด สร้างบทบาทสมมติ ฯลฯ หรืออาจให้มีการบ้านเพื่อเตรียมตัวสำหรับกิจกรรมวันถัดไปเชิงเปรียบเทียบหรือพูดถึงสถานการณ์ดังกล่าวโดยให้ใช้วงศักร์ที่ได้เรียนรู้มาแล้ว

การฉายภาพยนตร์ วิดีทัศน์ที่น่าสนใจหรือตรงกับความสนใจของผู้เรียน หรือฉายเรื่อง que คิดว่ากระตุ้นความคิดของผู้เรียนได้ จะมีส่วนทำให้เกิดการเรียนรู้ภาษา วัฒนธรรม และมีการพูดคุย ถกเถียงอภิปรายต่อจากภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์นั้น

หากเป็นชั้นเรียนระดับสูง การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนในประเด็นปัญหาทางสังคม การศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และชีวิตประจำวัน ฯลฯ หลังจากมีการอ่านบทความแล้วกระตุ้นให้เกิดการใช้ภาษาและการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

สามารถสรุปได้ว่า การทำกิจกรรมในห้องเรียนนั้น หากปราศจากการพิจารณาวางแผนบนพื้นฐานของแนวคิดของการเรียนรู้ภาษาที่สมเหตุสมผล สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน เหมาะสมกับสภาพภูมิหลังและปัจจัยต่าง ๆ ของการเรียนการสอนแล้ว กิจกรรมก็อาจกลายเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย เป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่าย น่าอายที่จะทำตาม และจะไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้แต่อย่างใด

3.2 การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน

กิจกรรมนอกหลักสูตรหรือนอกห้องเรียนมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากิจกรรมในห้องเรียน หากมีแนวคิดและการจัดการที่ดี เพราะว่าถ้าทำได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับการเรียนรู้ภาษาอย่างเหมาะสมแล้ว กิจกรรมนอกห้องเรียนจะเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดเพื่อฝึกฝนทักษะต่างๆที่ได้เรียนรู้มาแล้ว และสามารถเรียนรู้ได้เพิ่มเติมจากสิ่งที่ตนได้เรียนในห้องเรียน

กิจกรรมนอกห้องเรียนยังเป็นเรื่องทำให้ผู้เรียนเพิ่มความเข้าใจและสนใจในสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นได้อีกด้วย อันเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้และตั้งใจศึกษามากขึ้น ดังนั้น การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนต้องมีการวางแผนและทำให้สอดคล้องกับแนวคิดและกระบวนการเรียนรู้ เพราะไม่เพียงแต่กิจกรรมนอกห้องเรียนจะช่วยเสริมทักษะให้ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อันรวมไปถึงความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมแล้ว กิจกรรมนอกหลักสูตรยังมีผลเชิงจิตวิทยา โดยจะเป็นแรงผลักดันให้ผู้เรียนขยัน ใฝ่เรียน และตั้งใจเรียนภาษาญี่ปุ่นได้อย่างภาคภูมิใจอีกทางหนึ่งด้วย

สำหรับการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนไม่ใช่ว่าจะเป็นไปได้และไม่มี ความสำคัญ แท้จริงแล้วสามารถทำให้เกิดขึ้นได้และมีความสำคัญอย่างยิ่ง

กิจกรรมนอกห้องเรียนหรือนอกหลักสูตรที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ผู้เขียนเคยปฏิบัติในขณะที่ศึกษาภาษาญี่ปุ่นและเคยใช้ปฏิบัติงานสอนมาบ้างแล้ว และอีกส่วนหนึ่งเป็นการประมวลความรู้จากการศึกษาอบรมวิธีสอนภาษาญี่ปุ่นหลายครั้งและคิดว่าควรจะนำมาปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริง

- 1) การจัดเวลานัดหมายให้ผู้เรียนเข้าพบ เพื่อซักถามปัญหาหรือสนทนาในช่วงเวลาพักหรือช่วงที่เวลาที่ไม่มีความเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีอาจารย์ชาวญี่ปุ่นอยู่ร่วมสนทนาด้วยก็จะเป็นการเพิ่มความสนใจและได้ผลเชิงจิตวิทยาการเรียนรู้ภาษาได้มาก โดยอาจนัดหมายให้มาพบเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มผลัดกันเข้ามาพูดคุยเรื่องต่างๆตามที่ตนสนใจ เป็นการทบทวนการออกเสียงหรืออธิบายความหมายเรื่องที่ยังไม่เข้าใจ ครั้งแรกอาจให้ใช้ภาษาไทยบ้างในบรรยากาศแบบกันเอง แต่เมื่อรู้ถ้อยคำสำนวนญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น ต่างก็จะพยายามพูดเป็นภาษาญี่ปุ่นกันมากขึ้นไปเอง
- 2) การพาผู้เรียนออกไปทานอาหารญี่ปุ่นหรืออาหารไทยเป็นครั้งคราว จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนพูดคุยเปรียบเทียบกับเรื่องอาหารการกินและวัฒนธรรมด้านอื่นๆ ในบรรยากาศที่เป็นกันเองทำให้ผู้เรียนกล้าพูดกล้าแสดงออกมากขึ้น
- 3) การจัดการท่องเที่ยวร่วมกันตามสถานที่ต่าง ๆ ในวันหยุด ก็เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ดี เป็นการสร้างความสัมพันธ์เป็นกันเองระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน
- 4) การจัดหาวีดิทัศน์สารคดีประเทศญี่ปุ่น ภาพยนตร์การ์ตูนพากย์ญี่ปุ่น และภาพยนตร์ญี่ปุ่นที่ชนะเลิศการประกวด หรือภาพยนตร์ญี่ปุ่นที่สะท้อนสภาพสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นในแง่มุมที่น่าสนใจก็เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนที่น่าสนใจ โดยอาจจะขอความร่วมมือจากศูนย์วัฒนธรรมญี่ปุ่นกรุงเทพฯ ได้
- 5) กรณีที่สถาบันการศึกษามีนักศึกษาชาวญี่ปุ่น การจัดงานสังสรรค์พบปะระหว่างนักศึกษาญี่ปุ่นกับนิสิตนักศึกษาชาวไทย เพื่อให้ผู้เรียนได้คุ้นเคยกับการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สังเกตพฤติกรรม สังคมและวัฒนธรรม เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความมั่นใจของผู้เรียนให้มากขึ้นไปอีก

- 6) การมอบหมายให้ผู้เรียนไปสอบถามหรือสัมภาษณ์คนญี่ปุ่นซึ่งมีอยู่ทั่วไปตามสถานที่ต่างๆ ในเมืองไทย โดยจะเป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องอะไรก็ได้แต่ต้องกำหนดหัวข้อก่อนเพื่อให้ง่ายต่อการเตรียมการและไม่ก่อให้เกิดความเครียดจนเกินไปนัก แล้วค่อยทำตามเป็นลำดับขั้นตอน การที่ต้องต่อสู้เพื่อใช้ภาษาญี่ปุ่นโดยไม่สามารถ ใช้ภาษาของตนเองได้เป็นวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งในการเรียนรู้ภาษา
- 7) การให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น เช่น การเข้าร่วมประกวดสุนทรพจน์ภาษาญี่ปุ่น การเข้าร่วมออกร้านงานแนะแนวศึกษาต่อประเทศญี่ปุ่น ฯลฯ เป็นต้น เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ควรทำอย่างต่อเนื่อง เพราะนอกจากตัวผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้แล้วยังเป็นโอกาสที่จะได้รับรู้แหล่งงานประกอบการอาชีพหลังจากจบการศึกษาอีกด้วย
- 8) การจัดเทศกาลทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นในสถานศึกษา โดยให้ผู้เรียนเป็นเจ้าภาพร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในงาน ซึ่งสามารถขอยืมอุปกรณ์ ภาพ และแบบจำลองเกี่ยวกับชีวิตความอยู่ อาหาร ขนบธรรมเนียมประเพณีและเครื่องแต่งกายประจำชาติญี่ปุ่นได้จากศูนย์วัฒนธรรมญี่ปุ่นกรุงเทพฯ และในขณะเดียวกันควรจัดบรรยายหรือเสวนาทางวิชาการเกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่นพร้อมกันไปด้วย
- 9) การจัดหรือเข้าค่ายภาษาญี่ปุ่นในประเทศระหว่างปิดภาคการศึกษา ทำให้รู้จักเพื่อนใหม่ในวงการศึกษาที่มีแนวความคิดเหมือนกัน เป็นการกระตุ้นให้เกิดความสนใจใฝ่รู้ เพิ่มความเชื่อมั่นและส่งเสริมมิตรภาพการทำกิจกรรมร่วมกันในบรรยากาศแบบญี่ปุ่นๆ
- 10) การจัดทัศนศึกษาสถานประกอบการ โรงงานหรือบริษัทญี่ปุ่น จะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ภาษาตามความสนใจ ความถนัด อย่างเป็นธรรมชาติได้หลายทาง เช่น การจัดให้นักศึกษาได้เข้าพบเจ้าของและพนักงานชาวญี่ปุ่น ซึ่งถือเป็นการเรียนภาษาในบริบททางสังคมได้อีกอย่างหนึ่ง
- 11) การให้นักศึกษารับเป็นครอบครัวอุปถัมภ์ (host family) ในบางสถานศึกษามีโครงการอบรมภาษาและวัฒนธรรมไทยให้แก่นักศึกษาชาวญี่ปุ่นหรือคนญี่ปุ่นทั่วไปที่สนใจเมืองไทย ซึ่งมักจะมีกำหนดเวลาสั้นๆ (2 วัน 1 คืน หรือ 3 วัน 2 คืน) ให้ไปพักอยู่กับครอบครัวคนไทย โดยส่วนใหญ่คนญี่ปุ่นเหล่านี้ยังสื่อสารภาษาไทยไม่ได้มากนัก จึงเป็นโอกาสของนักศึกษาที่จะแสดงความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อพูดคุยแนะนำหรืออธิบายกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในระหว่างพักกับครอบครัวของตนเอง

นอกจากนี้ หากสถาบันการศึกษามีโครงการความร่วมมือทางวิชาการและแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถาบันการศึกษาในประเทศญี่ปุ่นและมีแหล่งทุนสนับสนุนโครงการ ก็จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาในบริบทของสังคมญี่ปุ่นเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น เช่น การเดินทางไปอบรมภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นระยะสั้น การเข้าพักกับครอบครัวอุปถัมภ์ชาวญี่ปุ่น การทัศนศึกษาตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ ของญี่ปุ่น เป็นต้น

4. บทสรุป

ภาษาญี่ปุ่นถือได้ว่าเป็นภาษาที่ยากภาษาหนึ่งในโลก ทั้งมีโครงสร้างภาษาแตกต่างจากภาษาไทย จึงทำให้เราไม่สามารถที่จะเรียนแล้วนำไปใช้งานได้ง่ายนัก หากไม่ศึกษาอย่างลึกซึ้งถึงลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการแสดงออกทางภาษาและการใช้ถ้อยคำของชาวญี่ปุ่น

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นให้แก่ผู้เรียนชาวไทยซึ่งมิได้เกิดหรือเติบโตอยู่ในสังคมญี่ปุ่นโดยตรงนั้น สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เริ่มต้นจากห้องเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมดต้องดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายของบทเรียนที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนซึ่งต้องอาศัยการวางแผนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน และผู้สอนต้องพยายามคิดและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนควบคู่กันไปด้วย เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจภาษาควบคู่ไปกับการเรียนรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม

นอกจากต้องรู้จักเลือกใช้วิธีสอนที่ดีและเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแล้ว ความมุ่งมั่นในการสอน ความเป็นกันเองกับผู้เรียน การสร้างกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการของผู้เรียนมีผลต่อการเรียนรู้อย่างมหาศาล และมีผลต่อความตั้งใจของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง ขณะเดียวกันกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีลักษณะยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

การเรียนรู้ภาษาในห้องเรียนเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ที่ผู้สอนไม่เพียงแต่ให้เนื้อหาวิชาเท่านั้น หากต้องกระตุ้นผลักดันให้ผู้เรียนได้ไปเรียนรู้และฝึกฝนนอกห้องเรียนให้มากที่สุด และต้องช่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นนอกห้องเรียนนี้อย่างจริงจัง เพื่อให้การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นของคนไทยเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์

บรรณานุกรม

- 高見澤孟 (1996) 『はじめての日本語教育・2 日本語教授法入門』 凡人社
- 佐治桂三・真田信治 (2004) 『日本語教師養成シリーズ⑤ 日本語教授法』 東京法令出版社
- สมุน อมรวิวัฒน์. (2540). "ทำไมต้องปฏิรูปการเรียนรู้" วารสารครูศาสตร์ ปีที่ 1, ฉบับที่ 1 (ก.ค.- ต.ค. 2540) : หน้า 1-6.
- สมณฑา พรหมบุญ, และอรพรรณ พรสีมา. (2540). "การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม" วารสารครูศาสตร์ ปีที่ 26, ฉบับที่ 1 (ก.ค.-ต.ค. 2540) : หน้า 23-34.